

Čuvari legende — Drevna zemlja Nari

Postanak i put knjige

Silvija Benković Peratova

prof. i književnica

predsjednica Društva hrvatskih književnika Rijeka
silvija.dhk.rijeka@gmail.com

“Da nema bajki sigurno bismo bili siromašniji, ako za ništa drugo a ono za mogućnost da umišljamo, da makar virtualno popravljamo svoj i tuđi svijet, da se učimo nekim temeljnim stvarima, uglavnom na temu vječnog suprotstavljanja Dobra i Zla, u kojem dvoboju uglavnom sve dolazi na svoju mjeru, onu našu, na pobjedu Dobra, a to smo uvijek kao mi...”

Ovako je, između ostalog, za moju bajku napisao Jakša Fjamengo. Kad ne bi bilo pobjede Dobra nad zlom, i kada to Dobro ne bismo bili mi sami, ovaj svijet bi bio najužasnije mjesto za život. Vjerovali ili ne, ali Dobro uvijek pobjeđuje, iako se prečesto čini da baš nije tako. Jest, Dobro vezujemo

za istinu i pravdu koja se nerijetko predugo čeka (ponekad duže od životnog vijeka), no naši životi su upravo puni ispita i kušnje, jer ono što nije dobro ne može se odmah prepoznati. Vrijeme u kojem živimo je upravo zakulisna igra raznih prijetvornih laži zamaskiranih u blještavilo položaja, novca i moći. Stvara se iluzija izvrsnih vrijednosti, a vremena za analizu i pronicanje u istinu je malo, jer brzotok načina života ne ostavlja puno prostora za razmišljanje i donošenje vlastitog suda. Orkus kao vladar podzemlja nije rugoba, već je moderno odjeven sa zalizanom frizuricom i nizom modnih detalja. Njegove podanice vještice (Irudica, Morina i Kuga) se pretvaraju u lijepe djevojke koje ljudima donose zlatne ruže, jer Orkus zna da su ljudi halapljivi na zlato i ne razmišljaju da zlato u sebi može nositi otrov. Meta tih mladih prerusenih djevojaka su upravo djeca, najnevinija skupina koju se lako može uvjeriti i prevariti.

Bajka "Čuvari legende" je prvenstveno pisana za djecu (iako se i odrasli mogu naći u toj priči) pa sam i s pozicije prosvjetno-pedagoškog djelatnika željela prikazati borbu između dobra i zla kroz nadmudrivanja, a ne fizičko nasilje. U bajci nema upotrebe oružja, niti fizičkog obračuna — domišljatost i mudrost bogova nasuprot vladaru podzemlja predstavljaju temelj na kojem se zasniva priča. To je naglasila i Ljerka Car Matutinović napisavši: *"... Ona je očita suprotnost opskurnim dječjim igricama koje su preplavile svijet, nezaustavljivo sijući nasilje i smrt, a da ne spominjemo ambiciozno i dubiozno surfanje na internetskim stranicama. I mediji, kao za okladu, upravo zdušno prenose taj sirenski poziv. Čuvari legende kriju u sebi i pitanja o opstanku, o identitetu, o snovima, a u tome se mogu naći i djeca*

obuzeta internetskim porukama, kao i odrasli koji se još nisu odrekli svojih snova...”

Likovi u knjizi nisu izmišljeni, naprotiv — to su bića pretežno iz hrvatske mitologije koja se prepliće sa slavenskom. Neke nazive bogova sam izmislila, kao i opise, npr. božicu Dugu i boga Lunu. Na kraju knjige je popis literature koju sam koristila, tj. koja me nadahnula i pomogla spoznati bogatstvo naše mitologije i mnogobrojnost čudnovatih bića i nevjerojatnih priča.

“... Izmišljena zemlja Nari napučena je mitološkim bićima poput Malika, Vadica, vila Lastarica, Šumnjača i drugih i svi oni egzistiraju u svome bajkovitom svijetu, koji je prepun opasnosti kao da je preslikan iz naše suvremenosti. Tim malim, hitrim bićima koja su stvorena da čine dobro, vladaju, kao i cijelim svijetom, bogovi, a ponad svih Svantovid, drevni bog, stvoritelj, koji se suprotstavlja zlu...” (Ljerka Car Matutinović)

O tome kako je knjiga nastajala, mogla bih napisati novu knjigu, jer je sve bila čarolija, toliko nestvarna (a stvarna) da je iz takve čarolije mogla niknuti samo bajka.

Jednom... posegnula sam za pričom Zlatka Tomičića “Krilati magarac”... znatiželja i pitanja su izvirala: “Tko su sva ta bića?” Oдох u knjižnicu potražiti knjige s temom mitologije, i iznenadih se! Malo ih je. No, posuđivala sam jednu za drugom i “gutala” sve do čega sam mogla doći. Čuđenju

nije bilo kraja. Toliko neobičnih bića! Pitala sam ljude znaju li za ta bića? Jesu li ikada čuli za Svantevida? Ne. Znaju li za Zeusa? Naravno. I, to je bila točka preko koje se sve prelilo. Grozničavo sam počela zapisivati imena, uloge i opise likova koje sam nalazila u zapisima naših književnika: Bože Glavičića, Drage Orlića, Dražena Kovačevića, Maje Bošković Stulli, Vanje Spirin, Joze Vrkića i dr. Zapisivanje je stvorilo zbrku. Nedostajao mi je hi-jerarhijski poredak. Grupirala sam bića na dobra i zla, na bogove i podanike. Stvorila se piramida. Opisi mi nisu bili dovoljni. Niknule su prve skice. Crtež nije bio dovoljan. Niknule su prve slike. Priča je potekla! Tekla je brzo kao u groznici. Naguravale su se ilustracije i tekstovi. Nerijetko je ilustracija uvjetovala tok priče, kao npr. kad sam naslikala boga Pana s ispruženom rukom koja je zahtijevala da se na njoj nešto nalazi. Ptica Žar se nametnula i bajkovito naslikala samu sebe pa je Pan dobio životnu družicu, a taj duo (meni) postao najsimpatičniji par likova. Tada mi je sinula još jedna ideja da bogovi pričaju u rimi. Izazova je bilo mnogo, a groznica u kojoj sam stvarala je bila jedinstvena. Rukopis i 30 ilustracija (u tehnici akvarela) su bili zgotovljeni za samo dva mjeseca.

Valjalo je knjigu dotjerati i potražiti izdavača. Pet godina je knjiga doživljavala odbijenice. Odbilo ju je šest izdavačkih kuća. Knjigu sa sto šezdeset stranica unutar kojih je 50 ilustracija u boji su ocijenili preskupom za tisak. Dakako, nastupilo je vrijeme razočaranja. A, onda, kako to inače biva, kad se najmanje očekuje, na sajmu knjiga "Bookfest" u Rijeci, knjigu je odmah prihvatio nakladnik ULIKS iz Rijeke. Prvi dogovor s nakladnikom

je bio u lipnju. Knjiga je tiskana u 1000 primjeraka, a svoj autorski dio knjiga sam preuzela 4. listopada te iste godine.

Usljedila je faza promocije i marketinga. U samo nekoliko mjeseci, mnoge knjižnice su otkupile knjige/više knjiga, a našla se i u knjižarama VBZ, Profil, Mozaik, Ljevak i dr. Gostovala sam u mnogim knjižnicama, knjižarama i školama, kao i na festivalima koji su vezani za mitove i legende, te na sajmovima knjiga.

Još uvijek me pozivaju... a ja idem i idem...

Najljepše nastupe sam doživjela pred djecom, kako predškolskom, tako i osnovnoškolskom i srednjoškolskom — predstavljala sam je mnogim uzrastima, te doživjela pitanja koja nikada neću zaboraviti. Djeca su najiskrenija i najbolja publika. Tko preživi njihove kritike i sačuva njihovu pozornost, spašen je!

Mnoge su me knjižnice dočekale gostoljubivo te sam zahvaljujući njima doživjela upravo predivna iskustva. To su nezaboravni trenuci za svakog pisca. Takvih bliskih kontakata pisca s publikom treba biti što više, bilo da je riječ o školskim knjižnicama ili gradskim, pogotovo kada je riječ o najmlađim čitateljima. Odgovornost pisca je pritom ogromna, jer mora imati na umu da se neka djeca možda prvi put susreću s nekim književnikom, i da će možda baš taj susret biti od presudne važnosti za buduću ljubav prema knjizi. Zahvalna sam svakom knjižničaru koji me pozove, posebno onima koji rade u školi, jer nema bolje recenzije od žive publike.

Bajka “Čuvari legende” me odvela na bajkovite pute o kojima sanjaju književnici. Taj put nije završen. Pišem nastavak... Dugo to traje, ali inspiraciju se ne može naručiti!

